

[Mun, läppar och tunga](#)

Läppspalt, käkspalt, gomspalt - LKG-spalt

En del barn föds med en skåra i läpp, käke eller gom. Skåran kallas ofta för spalt, eller LKG-spalt om det är flera stycken. Det innebär att vissa delar i barnets ansikte inte vuxit ihop som de brukar. LKG-spalt går att operera med bra resultat.

Bilderna visar exempel på en behandlad läpp-käkspalt. Den första bilden är innan operationen, den andra är fyra månader efteråt och den tredje bilden är 12 månader efter operationen.

Olika typer av LKG-spalt

Hos en del barn är det som ett litet hack i läppen, hos andra går läppspalten hela vägen från läppen upp till näsan. Ibland är även käken delad, helt eller delvis, och ibland även gommen. I vissa fall är bara gommen delad.

Barnet kan ha spalt på något av dessa sätt:

- Läppen, kallas läppspalt.
- Läppen och käken, kallas läpp-käkspalt.
- Gommen, kallas gomspalt.
- En kombination av läppspalt, käkspalt och gomspalt.

Läppspalt och läpp-käkspalt kan vara enkelsidig eller dubbelsidig, det vill säga bara på ena sidan under näsan eller på bägge sidor.

Hur upptäcks LKG-spalt?

Ofta upptäcks en spalt i läppen i samband med [ultraljudsundersökning vid graviditet](#). Då får du information om det direkt.

Det är svårare att upptäcka en spalt i gommen med ultraljud eftersom det är svårare att se den. Gomspalt upptäcks ofta med en gång efter att barnet fötts, när barnet kontrolleras på BB. Gomspalt kan visa sig vara en orsak om det till exempel är svårt för barnet att suga vid amning.

Du behöver ingen remiss för att få ett besök

Du kan kontakta ett LKG-team direkt för att få ett besök. Det behövs ingen remiss.

Undersökningar och utredningar

När barn har LKG-spalt sker vården i ett specialiserat LKG-team.

Teamet består av kontaktsjuksköterska, plastikkirurg, specialisttandläkare, tandsköterska, logoped och ofta en psykolog eller kurator. Ibland behövs fler specialister i vården av barnet.

Ni har regelbunden kontakt med teamet under hela behandlingen, som kan pågå tills barnet är vuxen. Ni är med i besluten om behandlingen i samråd med teamet. När barnet blir äldre blir hen också mer delaktig i vad som behöver göras och när det ska göras.

När LKG-spalt upptäcks vid födseln får du och barnet träffa vårdpersonal från teamet när ni är på BB.

Att mata ett nyfött barn som har LKG-spalt

Barnet kan ha svårt att suga på bröstet. Du får hjälp på BB med matningen för att barnet ska komma igång med att äta.

Det kan vara olika svårt beroende på vilken spalt barnet har.

Barn med läppspalt eller läpp-käkspalt kan nästan alltid ammas. Gomspalt kan göra det svårare för barnet att suga.

Barn med gomspalt matas med en speciellt anpassad napp och en mjuk flaska som du ger urpumpad bröstmjolk eller ersättning för bröstmjolk med. Napp och flaska får du på BB.

Behandling

De flesta barn med LKG-spalt får gå igenom tre operationer. De görs för att förändra utseendet, göra det lättare att äta och tala och för att förbättra hörseln.

Hur spalten ser ut avgör när och vilken eller vilka operationer som görs.

Läpp och gom opereras färdigt under barnets första två levnadsår. I samband med gomoperationen får barnet även rör i trumhinnorna för att förbättra hörseln.

Käkspalten opereras när barnet är mellan åtta och tolv år.

De flesta barn får enbart dessa operationer. En del barn kan behöva fler operationer när de blir äldre, till exempel för att justera läppärret eller näsan.

Vid operationerna får barnets vårdnadshavare eller närstående övernatta på sjukhuset.

Andra behandlingar

Förutom att barnet behöver opereras kan hen också behöva behandling för att talet, tänderna och bettet ska utvecklas på ett bra sätt. De behandlingarna kan till exempel vara de här:

- Talträning med en logoped.
- Operation i svalget för att förbättra talet som görs av en plastikkirurg.
- Tandreglering som görs av en specialisttandläkare.

I övre tonåren kan det behövas en operation för att förbättra bettet, men det är ovanligt.

Vården anpassas till ditt barn

Barnets behov och önskemål avgör vilken behandling hen får. Ni har kontakt med LKG-teamet under tiden som barnet behöver behandling. LKG-teamet samordnar de kontroller och behandlingar som alla barn som föds med LKG-spalt kallas till.

Exakt hur och när behandlingarna sker kan se lite olika ut på olika sjukhus i landet. Med regelbundna uppföljningar tar LKG-teamet hänsyn till barnets utveckling och särskilda behov.

Att leva med LKG-spalt

Barn och ungdomar som fötts med LKG-spalt är ofta minst lika nöjda med sina liv som andra barn, visar studier. Det gäller även hur nöjda de är med sitt utseende, sitt tal och sin förmåga att kommunicera med andra i omgivningen.

Ett barn med LKG-spalt behöver förstås bli behandlad som alla andra barn och få känna gemenskap med sin närmaste omgivning. Det är viktigt att barnet får uttrycka hur hen ser på sin situation.

Eftersom ärret på läppen ofta syns lite kan barnet behöva vara förberedd på hur hen kan svara på andras nyfikna

frågor. Det gäller särskilt inför skolstart och i andra nya sammanhang.

Barnet behöver få bekräftelse och förståelse för att acceptera sin situation. Hen behöver få svar på sina frågor om sitt utseende, tal och andra saker som hen undrar över. Det kan vara bra att visa bilder från före och efter barnets operation.

LKG-teamet följer alla barn med regelbundna kontroller för att kunna ge hjälp om de behöver extra stöd eller behandling.

Det är viktigt att inte bara föräldrar och vårdnadshavare följer hur barnet utvecklas. Förskolepersonal, skolpersonal och andra vuxna behöver också vara uppmärksamma på att barnet får hjälp om det behövs.

Att vara förälder eller närstående till någon som är född med LKG-spalt

Likväl som barnet behöver få förståelse för att acceptera sin situation kan du som förälder eller närstående också behöva bearbeta situationen.

Att få ett barn är ofta en omvälvande upplevelse av lycka och förhoppningar för den som får barn. Att få ett barn med LKG-spalt kan skapa oro för hur spalten ska påverka barnets framtid.

Frågor om barnets utveckling och hälsa kan komma vid olika tidpunkter och tillfällen. Det är vanligt att ha funderingar på hur det ska bli för barnet när hen börjar skolan och längre fram i livet.

Det är viktigt att få svar på frågor och få professionell hjälp om du oroar dig för framtiden eller har andra bekymmer.

Ibland räcker det med ett eller några samtal, ibland behövs en längre behandling. Du kan få stöd och råd av LKG-teamets psykolog eller kurator. De kan också hänvisa till hjälp för dig och barnet.

Vårdcentralen, BVC eller skolsköterskan kan också ge råd och stöd.

Du kan också få stöd genom patientorganisationer och sociala medier.

Vad beror LKG-spalt på?

Det är inte klarlagt vad som orsakar LKG-spalt. En del fakta visar att det kan bero på ärftlighet. Det kan också finnas samband med hur fostret har påverkats under graviditeten, till exempel av folsyrabrist, rökning eller alkohol. Det finns vissa läkemedel som kan påverka fostret, till exempel läkemedel mot epilepsi och acne.

Oftast kan man inte ta reda på vad det var som orsakade LKG-spalten när ett barn föds med spalt.

Påverka och delta i ditt barns vård

För att du ska kunna vara delaktig i ditt barns vård och behandling är det viktigt att du [förstår informationen du får](#) av vårdpersonalen. Även barn som är lite äldre ska förstå.

Det finns ingen åldersgräns för när ett barn kan ha inflytande över sin vård. Barnets möjligheter att vara delaktig hänger ihop med barnets mognad. Ju äldre barnet är desto viktigare är det att hen får delta i sin vård. Ställ frågor om ni inte förstår.

Ni har möjlighet till [tolkning](#) till andra språk om någon av er inte pratar svenska. Ni har också möjlighet till [tolkhjälp](#) om någon av er till exempel har en hörselnedsättning.

Om ditt barn behöver [hjälpmedel](#) ska du få information om vad som finns och hur du får det.

MER PÅ 1177.SE

Senast uppdaterad:

2024-07-31

Redaktör:

Jenny Magnusson Österberg, 1177.se, nationella redaktionen

Granskare:

Petra Peterson, plastikkirurg, specialist LKG-spalt, Karolinska universitetssjukhuset, Solna

Fotograf:

Theodora Stenson

Läs mer

[När barn har svårigheter med tal och språk](#)

Barn kan ha svårt att utveckla sitt tal och språk på flera sätt. De kan till exempel ha svårt att få fram ord eller uttala ord, ha svårt att förstå vad andra säger eller ha svårt att göra sig förstådda. Läs om vilket stöd och behandling barnet och du kan få.

1177 – tryggt om din hälsa och vård

På 1177.se får du råd om hälsa och information om sjukdomar och vilka mottagningar du kan kontakta. Logga in för att läsa din journal och göra dina vårdärenden. Ring telefonnummer 1177 för sjukvårdsrådgivning dygnet runt. 1177 ger dig råd när du vill må bättre.

1177 på flera språk

I

Om 1177

I

Kontakt

I

[Behandling av personuppgifter](#)

[Hantering av kakor](#)

[Inställningar för kakor](#)

1177 – en tjänst från [Inera](#).